

Л. Г. Бондаренко
м. Херсон

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ ДО ВИВЧЕННЯ ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Курс методики навчання української літератури покликаний підготувати студентів-філологів до викладання цієї дисципліни в середніх навчальних закладах усіх типів. Серед його основних завдань – формування у майбутніх учителів навичок організації та проведення сучасного уроку рідного письменства, інтерпретації та ідейно-художньої оцінки твору, умінь застосовувати засоби розвитку читацької культури учнів [1]. Згідно з авторською та робочою навчальними програмами готуємо третьокурсників до опрацювання літературного тексту як на лекційних, так і на практичних заняттях. На лекціях розглядаємо основні етапи вивчення твору, їх специфіку, а також особливості аналізу зразків різних родів та жанрів. Унаочнюємо теоретичний матеріал переглядом фрагментів уроків провідних учителів та студентів-практикантів попередніх років навчання. На заняттях перевіряємо знання з теорії методики переважно за допомогою тестових завдань закритого та напіввідкритого типів. Як свідчить практика, такий підхід дозволяє виділити більше часу на формування умінь майбутніх учителів моделювати та проводити окремі навчальні ситуації, етапи уроку літератури, заняття в цілому [2].

Відомо, що вивчення художнього тексту, незалежно від його родової та жанрової специфіки, вікових особливостей школярів, кількості відведених програмою годин тощо, проходить такі етапи: підготовка до сприймання, читання, аналіз і підсумки [3, с. 137-138]. Важливою складовою першого із них є знайомство із фактами біографії митця. У цьому навчальному році звернулися до розгляду життєвого шляху видатного земляка-ювіляра Миколи Куліша. На практичних заняттях третьокурсники спеціальностей «Філологія (українська мова та література)*» і «Філологія (українська, англійська мова та література)*» представили змодельовані власні варіанти опрацювання життєпису драматурга. Серед них, зокрема, були відеоекскурсія до Чаплінки та Олешок, уявна подорож шляхами автора, віртуальні відвідини майбутнього музею письменника, «відеоінтерв'ю з митцем», відеорозповідь від першої особи, діалог персонажів комедії «Мина Мазайло» Улі і Рини про свого літературного батька. Готуючи учнів до сприймання тексту студенти врахували й особливості драми як роду літератури. Зокрема для розвитку відтворюючої уваги школярів та створення «ефекту присутності» використали «квитки» на виставу із зазначенням місць. Зразком послуговували відповідні бланки Херсонського обласного музично-драматичного театру ім. Миколи Куліша.

Завданням учнів було пояснити, де розташовані їхні місця. Відповідаючи, вони могли скористатися схемою театральної зали, представленої за допомогою комп'ютерної презентації. Таким чином вчителі працювали і над поповненням словникового запасу своїх вихованців поняттями ложа, партер, амфітеатр, балкон, бельєтаж.

Для першого знайомства із ліричним твором третьокурсники використали виразно-художнє читання вчителя, озвучене музикою. Популярним виявився також супроводжуючий відеоряд, зокрема до поезій С. Чернілевського «Теплота родинного інтиму» та В. Симоненка «Лебеді материнства». Такий методичний варіант дозволив створити в класі потрібну емоційну атмосферу, налаштувати школярів на подальше опрацювання тексту. Під час словникової роботи студенти активно залучили можливості інтернет-ресурсів: електронні версії тлумачних видань, довідників, енциклопедій тощо. Наприклад, для пояснення незрозумілих виразів у поезії Т. Шевченка «Чигрине, Чигрине...» звернулися до «Публічного електронного словника української мови». Також частотним на цьому етапі виявилось використання комп'ютерної презентації та відеоролика. Для розгляду художнього тексту обрали інноваційні і традиційні форми: слово, розповідь учителя, бесіду з учнями, мозковий штурм, роботу в малих групах, компаративний розгляд, постановку системи запитань і завдань тощо. Підсумками аналізу твору стали відповіді на проблемні питання, підтвердження або спростування думки літературознавців щодо тексту, заповнення його «паспорта», складання схем, таблиць, сенканів та ін. Наприклад, опрацьовуючи поезію С. Чернілевського «Теплота родинного інтиму», студенти залучили аудиторію до «побудови» на мольберті за допомогою кольорових паперових аркушів будинку, в якому «мешкає» щаслива сім'я. Його фундаментом стали «цеглинки» «Я», «Мама» і «Тато», стінами – «Турбота», «Розуміння», «Допомога», «Повага», а дахом – «Любов».

Отже, планомірна робота над засвоєнням теоретичного матеріалу у поєднанні з формуванням практичних умінь сприяють підготовці студентів до вивчення твору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондаренко Л. Г. Методика викладання української літератури / Л. Бондаренко // Збірник авторських програм навчальних дисциплін літературознавчого циклу для студентів I-V курсів денної, заочної та екстернатної форм навчання. – Херсон : Видавництво ХДУ, 2015. – С. 153-158.
2. Бондаренко Л. Г. Методика організації рольової гри «Урок літератури» для студентів-філологів (із досвіду роботи) / Л. Бондаренко // Укр. літ. в загальноосвітній школі. – 2015. – №5. – С. 42-43.

3. Токмань Г. Л. Методика навчання української літератури в середній школі / Г. Л. Токмань. – К. : Академія, 2012. – 312 с. – (Альма-матер).

Бондаренко Л.Г. Методичні аспекти підготовки студентів-філологів до вивчення художнього твору на уроках української літератури // Поетика художнього тексту. Матеріали Всеукраїнської наукової конференції. – Херсон: Айлант, 2017. – С. 11-12.